

INDHOLD

INDLEDNING	11
1 GRUNDPRINCIPPER OG BEGREBER	17
Samtalen – arbejdsmodeller og fælles forståelse	17
Centrale begreber	25
Bogens opbygning	30
2 DEN SOCIALE SAMMENHÆNG PÅVIRKER SAMTALEN MED BARNET	32
Barnet som både objekt og subjekt	32
Konflikt i børnesager	46
Objekt vs. Subjekt – skam, skyld og funktionstab	59
3 VORES EGEN PÅVIRKNING AF SAMTALEN MED BARNET	66
Emotionel mestring	66
Tematisk mestring	73
At udvikle sig selv og tilgodese sine egne behov	77
4 DIALOGPRINCIPPER OG DIALOGPROCES	82
Børns potentiale for dialog og afhængighed af kommunikation	83
Børns dialogudvikling	92
<i>Emotionel afstemning og rytme</i>	95
<i>Triangulering</i>	97
<i>Social selektivitet</i>	101
<i>Social triangulering</i>	104
<i>Generaliserede selv/andre-billeder</i>	106
Elementer i den udviklingsstøttende dialog	107

5 FORSTYRRELSE AF DIALOGEN –	
UHENSIGTMÆSSIGE KOMMUNIKATIONSMØNSTRE . . .	123
Hvordan uhensigtsmæssige dialogmønstre opstår og	
opretholdes	123
At møde typiske kommunikationsmønstre	133
<i>Tilbagetrukne børn</i>	133
<i>Afprøvende børn</i>	136
<i>Desorganiserede børn</i>	138
<i>Kompenserende børn</i>	140
<i>Parentificerede børn</i>	142
<i>Afbalancerede børn</i>	145
6 NOGLE TRÆK VED BØRNS KOGNITIVE UDVIKLING	
OG SPROGLIGE FORUDSÆTNINGER.	
CENTRALE UDVIKLINGSSPØRGSMÅL	146
Tilpasning af samtalen til barnets udviklingsniveau	146
Forskellige kognitive forudsætninger på forskellige	
alderstrin	150
<i>Fra spædbarnsalderen til halvandet år</i>	150
<i>Halvandet til fire år</i>	153
<i>Fire til otte år</i>	159
<i>Otte til tolv år</i>	162
<i>Tolv år og opefter</i>	164
Børns adgang til sprogkoder	166
Kommunikerbar erfaring	169
Lokalt kodet, »asocial« erfaring	170
Skam-/skyldbelagt, tabueret erfaring	172
Ubenævnt erfaring	175
Børns udviklingsspørgsmål	176
1-4 år: Konkret beskrivelse:	
<i>Hvad der er og hvad der sker?</i>	176
3-6 år: Årsager:	
<i>Hvorfor sker det?</i>	178
5-9 år: Moral:	
<i>Hvad er rigtigt og hvad er forkert?</i>	178

8-13 år: Tænkelig orden versus realisme:	
Hvorfor sker det og ikke noget andet?	179
12 år og opefter: Identitet:	
Hvor står jeg i forhold til det, der sker?	180
 7 IDENTITET OG FORTÆLLINGER	 182
Relation og identitet	182
Identitetsmarkører	186
Metaforer	190
Fortællingen	194
 8 FORSKELLIGE FORMÅL MED EN SAMTALE KRÆVER	
FORSKELLIG TILRETTELÆGGELSE	201
Samtalens hensigt	201
Hindre	204
Stoppe	205
Lindre	206
Straffe	207
Forskellige formål med en samtale	209
Informationsgivende og støttende samtaler	211
Person- og rollepræsenterende samtaler	218
Strukturerende samtaler	220
Tema- og beslutningspræsenterende samtaler	220
Støttende samtaler	224
Bearbejdende samtaler	226
Undersøgende samtaler	230
Undersøgende samtaler i almindelighed	230
Barnets vilje	232
Afdækkende samtaler	239
 9 SAMTALEMETODISKE PRINCIPPER OG ANVISNINGER	 254
Forholdet mellem relation og tema	255
Forberedelse af samtalen	257
Hvilket tidspunkt er det rette til at rejse et givet tema?	261
Hører samtalen og temaet til min rolle?	262

Skal samtaler koordineres?	264
Hvem skal være til stede under samtalen?	265
Har jeg brug for særlig information før samtalen?	266
Hvor skal samtalen finde sted?	267
Praktisk tilrettelæggelse	268
Er der særlige behov for dokumentation af samtalen?	271
Vil temaet/indholdet være konfliktfyldt for barnet?	273
Vil temaet/indholdet være vanskeligt for mig?	273
Mulige konsekvenser af samtalen	274
Hvem skal have kendskab til samtalen og informeres om den?	276
Gennemførelse af samtalen – etablering og vedligeholdelse af kontakten	277
Opbyg triangulerende situationer	277
Lad barnet se dig	278
Se barnet og vis, at du ser det	278
Beskriv her og nu-situationen og giv den social struktur	279
Strukturerer når der er andre voksne til stede	282
Skab rytme og anerkendende emotionalitet	282
Giv barnets fremstillinger og reaktioner gyldighed	285
Markering af afslutningen og en ny begyndelse	286
»Tilbagelevering« af barnet	288
Gennemførelse af samtalen – indholdsudvikling	289
Temaintroduktion	289
Gentagelse af udsagn og bekræftelse af indholdet	291
Anvendelse af et spørgende, undrende tonefald	292
Delte udsagn	292
Skal man stille præciserende spørgsmål eller lade fortællingen flyde?	293
Periodiske opsummeringer og reformuleringer	295
Referenceerfaring og aktivering af flere erfaringsmodaliteter	297
Alternativer og tankelæsning	298
Referencetekster og metaforer for barnets liv	299
Bekræftelse af ønsket adfærd	300
Opfølgende arbejde	301
Registrering af aktivitet og indhold	301

<i>Blev formålet opfyldt?</i>	302
<i>Kan der opstå uventede konsekvenser?</i>	303
<i>Ændrer den information, der kom frem, vores opfattelse af barnets behov?</i>	303
<i>Hvordan skal denne samtale følges op?</i>	304
Barnet er levende, selvorganiserende, reaktivt, moralsk og selv/andre-beskyttende	304
LITTERATUR	306